

Nr 91.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1938 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående anslag till verksamheten vid skyddshemmen
m. m.*

(3:e avd.)

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, föreslagit riksdagen (punkterna 79—83) att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1938/39 beräkna till

dels Statens skyddshem: Avlöningar ett förslagsanslag av 435,000 kronor,

dels Statens skyddshem: Omkostnader ett förslagsanslag av 580,000 kronor,

dels Bidrag till vissa skyddshem m. m. ett förslagsanslag av 975,000 kronor,

dels Utbildning av skyddshemspersonal ett reservationsanslag av 10,000 kronor,

dels ock Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl. ett reservationsanslag av 696,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i samma proposition föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd för nästa budgetår beräkna till

dels Lån till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för om- och tillbyggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Hornö ett reservationsanslag av 125,000 kronor,

dels ock Lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg ett reservationsanslag av 123,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 151, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 18 februari 1938, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att till befattningshavare vid de statliga skyddshemmen Åkerby och Östra Spång må från det för budgetåret 1937/38 anvisade förslagsanslaget till skyddsuppfostran för tiden 1 januari—30 juni 1938 utgå lönefyllnad i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet förordade grunder,

dels besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1938 äga tillämpning å de ordinarie befattningshavarna vid statens skyddshem,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de tilläggsbestämmelser och tillämpningsföreskrifter, som kunna erfordras för genomförandet av ifrågasvarande lönereglering eller eljest stå i samband därmed,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet angivits meddela de bestämmelser i övrigt rörande övergången till det nya avlöningssystemet, som må finnas erforderliga,

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för statens skyddshem,

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens skyddshem, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39,

dels under femte huvudtiteln för budgetåret 1938/39 såsom förslagsanslag anvisa

a) till Statens skyddshem: Avlöningar 448,000 kronor;

b) till Statens skyddshem: Omkostnader 570,000 kronor;

c) till Bidrag till driften av icke statliga skyddshem 975,000 kronor,

dels medgiva, att från och med den 1 juli 1938 må för verksamheten vid det stiftelsen Drottning Sophias skyddshem tillhöriga skyddshemmet Bistaborg utgå statsbidrag enligt i statsrådsprotokollet förordade grunder,

dels under femte huvudtiteln för budgetåret 1938/39 såsom reservationsanslag anvisa

a) till Stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal m. m. 8,000 kronor;

b) till Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl. 780,000 kronor,

dels ock till kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd för budgetåret 1938/39 såsom reservationsanslag anvisa

a) till Lån till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för om- och nybyggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Hornö 125,100 kronor; och

b) till Lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg 123,000 kronor.

Vid 1936 års riksdag beslöts, att ansvaret för skyddshemsverksamheten skulle från och med den 1 januari 1938 i princip övertagas av staten. Därvid avsågs dock icke att helt förstatliga verksamheten. Tvärtom förutsattes, att vissa skyddshem skulle, liksom tidigare varit fallet, drivas av enskilda sammanslutningar och stiftelser. Vidare räknades med att städerna Stockholm och Göteborg själva skulle anordna för dem erforderliga skyddshem. I den mån skyddshemsverksamheten icke komme att på antytt sätt drivas av sammanslutningar, stiftelser eller nämnda städer, borde emellertid verksamheten helt omhänderhavas av statliga organ.

Nuvarande läge beträffande de statliga skyddshemmen.

Jämlikt beslut vid 1936 och 1937 års riksdagar skulle från och med den 1 januari 1938 staten övertaga följande 16 skyddshem att användas på sätt framgår av följande sammanställning.

I. Skyddshem för gossar:

Ljungaskog (Kristianstads län).....	yrkeshem
Forsane (Älvsborgs län)	»
Sundbo (Västmanlands län)	»
Folåsa (Östergötlands län)	skolhem
Östra Spång (Kristianstads län)	»
Mäshult (Hallands län)	»
Gräskärr (Göteborgs och Bohus).....	»
Åkerby (Örebro län).....	»
Engesberg (Gävle stad)	»
Stenfors (Västerbottens län)	»
Johannisberg (Norrbottens län)	skol- och yrkeshem
Långanäs (Jönköpings län).....	ungdomshem

II. Skyddshem för flickor:

Sonestorp (Kristianstads län).....	hemskola
Husby (Stockholms län)	skolhem
Broby (Östergötlands län).....	»
Allarp (Kristianstads län).....	»

Av ifrågavarande skyddshem skulle yrkeshemmen Ljungaskog, Forsane och Sundbo, skol- och yrkeshemmet Johannisberg, ungdomshemmet Långanäs och hemskolan Sonestorp av staten förvärfvas med äganderätt, medan de återstående skyddshemmen — således samtliga skolhemmen — allenast skulle övertagas med nyttjanderätt. Arrendetiden förutsattes därvid bliva, beträffande skyddshemmet Stenfors, som blott skulle provisoriskt övertagas av staten, högst två år samt beträffande övriga skyddshem fyra år.

Enligt riksdagens beslut skulle vidare uppföras *tre nya statliga skyddshem*, nämligen ett skolhem för gossar å kronoegendomen Troxhammar i Stockholms län, ett skol- och yrkeshem i Sollefteå och ett skolhem för flickor i Vänersborg.

Sedan Kungl. Maj:t den 24 september 1937 utfärdat stadga för skyddshemmen i riket, vilken trätt i kraft den 1 januari 1938, har Kungl. Maj:t genom beslut den 3 december 1937 godkänt *dels* sex köpekontrakt, enligt vilka kronan förvärvat äganderätten till skyddshemmen Ljungaskog, Forsane, Sundbo, Johannisberg, Långanäs och Sonestorp, *dels* tio arrendekontrakt, enligt vilka kronan förvärvat nyttjanderätten till skyddshemmen Folåsa, Östra Spång, Mäshult, Gräskärr, Åkerby, Engesberg, Stenfors, Husby, Broby och Allarp, *dels* ett avtal med Vänersborgs stad, enligt vilket staden till kronan överlätit visst markområde, medan kronan förbundit sig att å området uppföra ett skolhem för flickor, *dels ock* ett avtal med Sollefteå stad, enligt vilket staden till kronan överlätit vissa områden för uppförande därstädes av ett kombinerat skol- och yrkeshem. Arrendekontrakten avse tiden 1 januari 1938 — 31 december 1941, dock med det undantag att kontraktet beträffande Stenfors blott omfattar tiden till och med den 31 december 1939.

Den 3 december 1937 uppdrog vidare Kungl. Maj:t åt domänstyrelsen att vidtaga erforderliga åtgärder för att det skyddshem, som enligt 1937 års riksdags beslut skulle uppföras å kronoegendomen Troxhammar, skulle kunna komma i besittning av för skyddshemsverksamheten behöflig del av nämnda egendom.

Genom beslut den 17 december 1937 har Kungl. Maj:t därjämte för tiden 1 januari—30 juni 1938 fastställt avlöningsstater för samtliga de sexton skyddshem, vilka på grund av omförmälda köpe- och arrendekontrakt övertagits av staten och vilka från och med ingången av år 1938 äro att betrakta såsom statliga skyddshem. Därvid hava i överensstämmelse med statsmakternas beslut befattningshavarnas löner bestämts i anslutning till de löner, som gällde vid de olika hemmen vid tidpunkten för avlåtande av 1936 års skyddshemsproposition. Till följd härav utgå lönerna enligt olika lönesystem och med i hög grad varierande belopp. De flesta befattningshavarna åtnjuta förutom den fastställda kontantlönen avsevärda naturaförmåner. I allmänhet äro de berättigade till fri bostad och kost. I åtskilliga fall gälla naturaförmånerna även för befattningshavarnas familjemedlemmar.

Förslag till avlönings- och omkostnadsstater för de statliga skyddshemmen.

Frågan om personalens anställnings- och avlöningsförhållanden vid de statliga skyddshemmen var föremål för behandling senast vid 1937 års riksdag. I propositionen nr 177 angående anslag till skyddshemsverksamheten för budgetåret 1937/38 föreslogs sålunda bland annat, att vid skyddshemmen redan anställd personal skulle, i den mån den överginge i statlig tjänst, under första halvåret 1938 uppbära samma förmåner, som den åtnjutit vid tidpunkten för avlåtandet av 1936 års proposition i ämnet. Härjämte uppdrogos vissa preliminära riktlinjer rörande inplacering av nyanställd personal i det statliga lönesystemet.

1937 års riksdag förklarade sig kunna i huvudsak godtaga Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Riksdagen fann sålunda välbetänkt, att redan anställd personal tills vidare övertoges på de villkor, som gällde vid tidpunkten för avlåtandet av 1936 års proposition. I betraktande av de särskilda kvalifikationer, som krävdes av den s. k. ledande personalen vid skyddshemmen, syntes det riksdagen vidare rimligt, att denna personal erhöles en något gynnsammare ställning än motsvarande befattningshavare vid folkskolorna. Till de av departementschefen därutinnan förordade graderingarna i förhållande till folkskollärarnas och seminarielärarnas löneplacering ansåg sig emellertid riksdagen med hänsyn till det läge, vari dessa lärargrupper lönefråga då befann sig, icke böra taga ställning. Riksdagen tillfogade, att, då personalen vid de statliga skyddshemmen tills vidare endast skulle anställas såsom extra ordinarie, syntes det, i den mån nyanställning av personal erfordrades, få ankomma på Kungl. Maj:t att, i avbidan på ett slutligt avgörande av skyddshemspersonalens lönefråga, bestämma löneställningen för denna personal i huvudsaklig anslutning till de i propositionen angivna riktlinjerna.

I en den 22 september 1937 dagtecknad promemoria, vilken sedermera kompletterats, har skyddshemsinspektören framlagt dels ett normalförslag till reglering av lönerna för befattningshavarna vid de statliga skyddshemmen, dels ock ett detaljerat förslag till avlöningsstater för de olika skyddshemmen under budgetåret 1938/39 (prop. sid. 9—17).

Över denna promemoria hava utlåtanden avgivits av undervisningsväsendets lönenämnd och statskontoret (prop. sid. 18—21).

Departementschefen har först berört spörsmålet, *om och i vad mån* en löne reglering för befattningshavarna vid skyddshemmen nu bör komma till stånd, och därvid yttrat följande.

Skyddshemsinspektörens förslag innebär i berörda hänseende, att medan vid vissa skyddshem samtliga befattningshavare skulle löne regleras, vid åtskilliga skyddshem alla befattningshavare skulle erhålla lön enligt hittills gällande grunder och vid några skyddshem en del befattningar skulle nyregleras, men för återstående befattningar lön utgå i överensstämmelse med hittills gällande principer. Att på detta sätt inom en och samma statliga organisation samtidigt tillämpa flera olika lönesystem synes mig näppeligen ändamålsenligt. Jag kan därför icke ansluta mig till detta förslag.

Ej heller synes det mig möjligt att — såsom undervisningsväsendets lönenämnd ifrågasatt — tills vidare över hela linjen bibehålla nuvarande provisoriska avlöningsförhållanden. Det är enligt min uppfattning av synnerlig vikt, att för ernående av nödig stadga i skyddshemmens organisation enhetliga normer nu fastställas beträffande befattningshavarnas avlöning. Det är att märka, att under nästa budgetår flera nya skyddshem skola begynna sin verksamhet och att det svårligen låter sig göra att för befattningshavarna vid dessa hem uppskjuta löne regleringen. Enahanda är förhållandet med den personal, som kommer att nyanställas vid de hittillsvarande hemmen.

Enligt min mening bör det nuvarande provisoriet beträffande befattningshavarnas avlöningsförhållanden nu helt avvecklas och ersättas med en löne reglering omfattande befattningshavarna vid samtliga skyddshem. Härav följer emellertid icke utan vidare, att alla befattningar vid skyddshemmen, vilka till sin natur äro sådana att de böra göras ordinarie, omedelbart måste uppföras å ordinarie stat. Tvärtom synes mig anledning föreligga att i vissa fall för ernående av nödig rörelsefrihet med avseende å skyddshemmens organisation eller i avbidan på ytterligare utredning allenast uppföra befattningarna å extra stat eller — där fråga är om tjänster i lägre lönegrad än lönegraden B 21 — upptaga befattningarna såsom extra ordinarie tjänster enligt för nyreglerade verk gällande grunder. Till frågan i vad mån så bör ske återkommer jag i det följande.

Departementschefen går härefter att taga ställning till det av skyddshemsinspektören framlagda normalförslaget till avlöningar vid de statliga skyddshemmen. Beträffande de *icke ledande tjänsterna* anför *departementschefen* härvid:

Vad först angår de icke ledande tjänsterna, till vilka jag i detta sammanhang räknar samtliga de befattningar, som i inspektörens förslag hänförs till lägre lönegrad än lönegraden B 15, biträder jag nämnda förslag, i vad detsamma avser rättare, trädgårdsmästare, husmoder och ladugårdsförman vid yrkeshemmen. Jag förordar alltså, att vid dessa hem rättare och trädgårdsmästare placeras i lönegraden B 10, husmoder i lönegraden B 6 och ladugårdsförman i lönegraden B 5. Med avseende å befattningarna såsom natt-

vakt, gårdskarll och chaufför samt kokerska vid yrkeshemmen delar jag den av undervisningsväsendets lönenämnd intagna ståndpunkten, att dessa befattningar böra upptagas såsom extra ordinarie, därvid de två förstnämnda befattningarna böra hänföras till 5:e och den sistnämnda till 1:a lönegraden.

Vad härefter angår de befattningar vid yrkeshemmen, som av skyddshemsinspektören upptagits under beteckningen hantverksmästare, lär det vara erforderligt att särskilt framhålla, att det här rör sig om handledarna av elevernas yrkesutbildning. Den riktiga beteckningen för nämnda befattningshavare bör därför vara lärare i yrkesämne. Med hänsyn till de betydelsefulla uppgifter, som åligga dessa befattningshavare, och de stora krav, som fackligt, pedagogiskt och personligt böra ställas på desamma, anser jag mig för sagda tjänster, i anslutning till skyddshemsinspektörens, av statskontoret understödda förslag, icke kunna föreslå lägre lönegrad än B 12.

Med anledning av skyddshemsinspektörens förslag att vid varje s k y d d s h e m för g o s s a r skulle vara anställd en husmoder och biträdande lärarinna i lönegraden B 11 har lönenämnden ansett, att mot förslaget icke vore något att erinra, för den händelse meningen vore, att innehavaren av tjänsten först och främst skulle meddela undervisning, men att, därest så ej vore fallet, dylik befattning allenast borde hänföras till lönegraden B 6. I likhet med lönenämnden är jag av den åsikten, att för ifrågavarande befattningshavare olika löneställning bör fastställas, allt eftersom tyngdpunkten i verksamheten ligger på det pedagogiska eller det husliga området. I det förra fallet bör befattningen rubriceras biträdande lärarinna, tillika husmoder, och hänföras till lönegraden B 11, medan i det senare fallet tjänsten bör benämnas husmoder och biträdande lärarinna samt placeras i lönegraden B 6. Regeln torde böra bliva den, att den lägre befattningen inrättas vid skolhem, där särskild lärare finnes, och den högre befattningen vid skolhem, där så ej är förhållandet.

Enligt skyddshemsinspektörens förslag skall vid skolhem för gossar finnas en assistent och arbetsledare i lönegraden B 10. Lönenämnden har beträffande denna befattning föreslagit den jämkningen, att densamma skall benämnas arbetsledare. Jag ansluter mig i denna del till lönenämndens förslag. Även vid skolhemmen för gossar bör kokerska erhålla den löneställning, som förut förordats med avseende å kokerska vid yrkeshemmen.

Medan skyddshemsinspektören föreslagit, att vid h e m s k o l a o c h s k o l h e m för f l i c k o r skall vara anställd en i lönegraden B 5 placerad manlig arbetsledare, har lönenämnden ansett, att denne befattningshavare bör benämnas biträde i jordbruk eller gårdskarll och erhålla anställning såsom extra ordinarie tjänsteman i 5:e lönegraden. För min del förordar jag benämningen manligt biträde och ansluter mig med avseende å löneställningen till lönenämndens förslag.

I fråga om *den ledande skyddshemspersonalens* löneplacering gör departementschefen följande principuttalande:

Vad angår yrkeslärarna vid hemsolor och skolhem för flickor, biträder jag skyddshemsinspektörens, av lönenämnden och statskontoret tillstyrkta förslag, att för dessa lärarinnor bör fastställas lönegraden B 15. Emellertid förordar jag något ändrade beteckningar å befattningarna. Sålunda föreslår jag, att beteckningarna skolkökslärarinna, lanthushållslärarinna och handarbetslärarinna utbytas mot respektive lärarinna i hushållsgöromål, lärarinna i lanthushållsgöromål och lärarinna i kvinnlig slöjd.

Beträffande frågorna om avlöning till föreståndare och föreståndarinnor vid skyddshemmen, till assistenter vid yrkeshemmen samt till lärare och lärarinnor

vid skolhemmen med huvudsakligen teoretiska undervisningsuppgifter hava vid den granskning, som statskontoret och lönenämnden ägnat dessa frågor, enligt min mening de formella synpunkterna fått göra sig allt för starkt gällande på bekostnad av de reella. Jag kan sålunda icke finna, att vid prövningen tillräckligt beaktats den såväl av skyddshemssakkunniga som sedermera av skyddshemsinspektören närmare angivna skillnad, som otvivelaktigt föreligger i arbetsuppgifternas svårighetsgrad mellan å ena sidan de för manliga elever avsedda skyddshemmen och å andra sidan flickhemmen. Dessamma är för visso av beskaffenhet att fullt motivera den differentiering i löneställningen för föreståndar- och lärarpersonal vid de olika hemkategorierna, som kommit till uttryck i det föreliggande förslaget. Vidare synes mig uppenbart, att lönenämnden och statskontoret lämnat obeaktade de betydande skillaktigheter, som präglade skyddshemmens arbete i jämförelse med folkskolans. Det är sålunda icke nog med, att den årliga tjänstgöringstiden vid skyddshemmen sträcker sig över omkring 48 veckor mot högst 39 vid folkskolorna. Tjänstgöringen inbegriper därjämte jämväl fortsättningsskolans undervisning och i vissa fall undervisning i gosslöjd. Därtill kommer som en betydelsefull arbetsuppgift den dagliga tillsynen av eleverna under deras fritid. Föreståndare och lärare vid skyddshem äro sålunda ej blott undervisare utan hava därjämte till åliggande att i stor utsträckning fullgöra de plikter, som ute i livet tillkomma föräldrar.

Beaktas som sig bör dessa omständigheter, kan jag ej finna det försvarligt att för assistentbefattning vid yrkeshemmen och läraretjänster vid skolhem för gossar, för vilka normalt skulle krävas folkskollärarexamen jämte en icke obetydlig kompletterande utbildning vid skyddshem, förorda lägre placering än i lönegraden B 19. Jag nödgas alltså i denna del vidhålla min i fjol uttalade uppfattning härutinnan. Däremot kan jag, med hänsyn till vad jag nyss yttrat rörande arbetsuppgifternas allmänna karaktär, icke finna tillräckliga skäl anförda för att i fråga om folkskollärarinna vid skolhem för flickor påkalla högre ställning än lönegraden B 18. Tjänsterna såsom lärare vid skolhemmen för gossar torde lämpligen böra benämnas folkskollärare.

Vad slutligen angår befattningarna såsom föreståndare vid yrkeshem och skolhem för gossar, måste jag betona den synnerliga vikten av att vid skyddshemsreformens genomförande löneställningen för dessa lika krävande som ansvarsfulla tjänster utmätas på ett sådant sätt, att för desamma kunna vinnas verkligt kvalificerade ledare av arbetet. Jag är för min del icke övertygad, att detta mål skall kunna nås genom de av statskontoret och lönenämnden förordade löneställningarna. Tvärtom nödgas jag hålla före, att fara kan föreligga för att den genomförda reformen äventyras, därest man för dessa befattningar fastslår så ogynnsamma löneställningar som de av nämnda myndigheter ifrågasatta. Emellertid torde, innan saken slutligt avgöres, frågan lämpligen böra underkastas ytterligare utredning i samband med prövningen av de spörsmål angående ändrad löneställning för andra befattningshavargrupper, som komma att upptagas i anledning av den nu förestående avlöningsrevisionen. Jag är dock övertygad, att om de faktiska förhållandena på området ägnas tillbörlig uppmärksamhet, en förmånligare löneställning än den av statskontoret och lönenämnden förordade kommer att befinnas skäligen. Jag finner mig av nu angivna skäl böra för budgetåret 1938/1939 föreslå, att befattningarna såsom föreståndare vid yrkeshem och vid skolhem för gossar uppföras å extra stat. Därvid synas — med hänsyn till att statskontoret och lönenämnden ansett befattningarna kunna placeras å ordinarie stat i lönegraderna B 24 respektive B 22 — tjänsterna lämpligen böra hänföras till lönegraderna B 25 respektive B 23. Därest så sker, skulle under nästa budgetår avlöningsförmånerna å befattningarna väsentligen bliva desamma.

som skulle följa med de av statskontoret och lönenämnden förordade placeringarna.

I fråga om de kvinnliga skyddshemmen saknar jag anledning att frångå min i följande uttalande uttalade uppfattning, att befattningen som föreståndarinna vid sådant skyddshem bör placeras en lönegrad högre än folkskollärlärlarinna och föreslår alltså i enlighet med skyddshemsinspektörens förslag för dessa befattningshavare lönegraden B 19. Skäl saknas givetvis att beträffande dessa tjänster anlita utvägen att allenast provisoriskt fastställa löneställningen.

Med dessa utgångspunkter framlägger departementschefen härefter förslag till personaluppsättning vid de särskilda skyddshemmen under budgetåret 1938/39. Detta förslag utmynnar i följande sammanställning rörande *den totala personaluppsättningen* vid de statliga skyddshemmen under nästa budgetår:

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
9 assistenter		B 19
3 folkskollärare		B 19
5 föreståndarinnor		B 19
4 folkskollärlärlarinnor		B 18
1 avdelningsföreståndarinna		B 17
5 lärarinnor i hushållsgöromål		B 15
7 lärarinnor i kvinnlig slöjd		B 15
2 lärarinnor i lantbruksgöromål		B 15
11 lärare i yrkesämne		B 12
2 biträdande lärarinnor, tillika husmödrar		B 11
6 arbetsledare		B 10
3 trädgårdsmästare		B 10
6 husmödrar och biträdande lärarinnor		B 6
3 husmödrar		B 6
1 tvättförestånderska		B 2
	Tjänstemän å extra stat.	
4 föreståndare		B 25
10 föreståndare		B 23
	Extra ordinarie tjänstemän.	
1 folkskollärare		19
2 biträdande lärarinnor, tillika husmödrar		11
2 arbetsledare		10
1 husmoder och biträdande lärarinna		6
3 gårdskarlar och chaufförer		5
4 manliga biträden		5
8 nattvakter		5
14 kokerskor		1
	Extra eller tillfällig personal.	
24 kvinnliga biträden		

Beträffande personaluppsättningarna vid de olika hemmen får utskottet hänvisa till propositionen sid. 27—32.

För det fall, att vederbörande befattningshavare enligt de nya bestämmelserna erhåller lägre avlöning än som tillkommit honom före löneregle-

ringen, förutsättes befattningshavaren komma i åtnjutande av en *lönefyllnad*, motsvarande skillnaden mellan de tidigare och de nya löneförmånerna, därvid hänsyn även skall tagas till de före löneregleringen utgående naturaförmånerna. I den mån befattningshavaren framdeles genom uppflyttning i löneklass, befordran, förflyttning till annan ort eller ändrad dyrortsgruppning erhåller högre avlöning, skall lönefyllnaden i motsvarande mån reduceras eller — när det tidigare lönebeloppet åter uppnåtts — helt bortfalla. Enligt vad en inom departementet verkställd överslagsberäkning givit vid handen skulle kostnaden för denna lönefyllnad under nästa budgetår röra sig omkring 5,000 kronor, vilket belopp givetvis efter hand kommer att sjunka.

I detta sammanhang föreslås även en särskild lönefyllnad till vissa befattningshavare för tiden 1 januari—30 juni 1938. Departementschefen anför härutinnan:

Såsom redan omnämnts, hava för nämnda tid fastställts avlöningsstater för de statliga skyddshemmen, därvid befattningshavarna i överensstämmelse med riksdagens beslut tillerkänts avlöningar motsvarande dem, som utgingo vid tidpunkten för framläggandet för riksdagen av 1936 års skyddshemsproposition, alltså den 28 februari 1936. Till senare löneregleringar har sålunda hänsyn icke kunnat tagas. Nu är emellertid att märka, att förutvarande huvudmannen för skyddshemmet Åkerby, Örebro läns landsting, verkställt en generell löne reglering för landstingets befattningshavare, vilken trädde i tillämpning den 1 januari 1937 och vilken haft som konsekvens, att vissa befattningshavare vid nämnda skyddshem under år 1937 uppburit högre avlöning än förut varit fallet. Vidare har den tidigare huvudmannen för skyddshemmet Östra Spång, Malmö stad, från och med den 1 januari 1938 genomfört en löne reglering för stadens befattningshavare, vilken skulle hava medfört en löneförbättring för vissa tjänstemän vid sistnämnda skyddshem, om icke detta skyddshem vid berörda tidpunkt övertagits av staten. På grund av dessa löneregleringar hava alltså en del befattningshavare vid skyddshemmen Åkerby och Östra Spång kommit i ett sämre löneläge, än om skyddshemmen icke förstataligats. Det synes mig rimligt, att de befattningshavare, vilkas löneställning sålunda försämrats, härför erhålla skälig kompensation. Riksdagens bemyndigande lärar därför böra utverkas att till dessa tjänstemän för tiden 1 januari—30 juni 1938 utbetala lönefyllnad med belopp motsvarande skillnaden i respektive löner före och efter den 1 januari 1938. Jag vill nämna, att den lönefyllnad, varom här är fråga, sannolikt icke kommer att för berörda tid uppgå till mer än 1,000 kronor. Lönefyllnaden torde — liksom övriga avlöningar för ifrågavarande budgethalvår — få gäldas från det för budgetåret 1937/38 anvisade förslagsanslaget till skyddsuffostran. Därest dylik lönefyllnad medgives, bör vid bedömande av frågan, huruvida dessa befattningshavare för tiden efter den 1 juli 1938 skola vara berättigade till lönefyllnad, som utgångspunkt tagas den avlöning dessa befattningshavare skulle hava åtnjutit från och med sistnämnda dag, därest vederbörande skyddshem icke övertagits av staten.

Närmare bestämmelser beträffande beräkningen av sålunda föreslagna lönefyllnader skulle meddelas av Kungl. Maj:t, som även förutsättes erhålla bemyndigande att meddela de övergångs- och tilläggsbestämmelser samt de föreskrifter i övrigt, vilka må erfordras i anledning av den förordade löne regleringen.

Kostnaderna för skyddshemspersonalens avlöning har beräknats till 448,000 kronor.

Till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat hava upptagits 253,500 kronor, varvid de nya skyddshemmen i Troxhammar, Sollefteå och Vänersborg förutsatts vara i verksamhet ungefär halva nästa budgetår. För avlöningar till tjänstemän å extra stat har beräknats ett belopp av 87,000 kronor.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har uppförts en post om 7,500 kronor. Denna har avsetts för arvoden till de verkställande ledamöterna i skyddshemsstyrelserna om högst 600 kronor för år vid yrkeshem och högst 400 kronor för år vid övriga skyddshem.

För avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknas åtgå 92,000 kronor, varav 87,000 kronor till grundavlöningar m. m. och 5,000 kronor till avlöningsförhöjningar m. m.

Slutligen har under en anslagspost till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän upptagits 3,000 kronor till provisoriska lönetillägg åt extra ordinarie tjänstemän såsom ersättning för de med familjepensioneringen förenade pensionsavdragen ävensom 5,000 kronor till lönefyllnad åt vissa befattningshavare för tiden efter den 1 juli 1938 eller alltså sammanlagt 8,000 kronor.

Samtidigt har till *Omkostnader* vid de statliga skyddshemmen upptagits ett förslagsanslag av 570,000 kronor, varav beräknats till reseersättningar 17,000 kronor, expenser 78,000 kronor och övriga utgifter 475,000 kronor.

Bidrag till driften av icke statliga skyddshem.

Grunderna för statsbidrag till driften av de icke statliga skyddshemmen uppdrogos i stort sett vid 1936 års riksdag men jämkades i flera hänseenden genom 1937 års riksdagsbeslut. Enligt de sålunda fastställda grunderna skulle huvudregeln vara den, att statsbidrag skulle utgå med 900 kronor för plats och år, dock att, därest medeltalet i vederbörande skyddshem fostrade elever överstege platsantalet, för det överskjutande elevantalet skulle utgå ett bidrag av 900 kronor för år och elev. Från angivna regel skulle emellertid gälla flera undantag. Sålunda skulle statsbidrag till Stockholms och Göteborgs skyddshem utgå med 900 kronor för år och elev. Vid skyddshemmet Hornö skulle för envar av 15 platser, avsedda för unga mödrar med barn, utgå ett statsbidrag av 1,200 kronor för år. Vid det för själsligt abnorma gossar avsedda skyddshemmet Hall skulle utgå ett bidrag av 900 kronor för år för envar av 100 platser samt därutöver avlöningsbidrag och hyresbidrag enligt tidigare gällande bestämmelser. Vid det för själsligt abnorma flickor avsedda skyddshemmet Skarvik—Tallåsen skulle statsbidraget utgöra 1,200 kronor för plats och år, dock att för sammanlagt 10 platser vid en planerad observationsavdelning samt en planerad sjuk- och isoleringsavdelning det årliga platsbidraget skulle få utgöra 1,500 kronor. För skyddshemmet Bistaborg — avsett som ungdomshem för flickor — skulle tills vidare statsbidrag utgå i huvudsak enligt tidigare för hemmet fastställda grunder.

Förutom dessa per plats eller elev beräknade bidrag skulle utgå ersättning för anlåtande av biträde av psykiatriskt särskilt skolad läkare med högst 900 kronor för år vid skol- och yrkeshem i Stockholm, 600 kronor vid övriga skol- och yrkeshem samt 400 kronor vid andra skyddshem. Därjämte skulle ersättning utgå för vissa kostnader för från skyddshemmen utackorderade eller villkorligt utskrivna elever. Slutligen skulle för vart och ett av skyddshemmen för flickor — med undantag av Bistaborg och Björkasen — för underhåll av skyddshemmets byggnader utgå ett årligt statsbidrag av två procent å byggnadernas värde.

Med ett flertal sammanslutningar och stiftelser hava numera avtal träffats rörande drivande av skyddshemsverksamhet vid respektive skyddshem. I avtalen, som gälla från och med den 1 januari 1938, hava intagits föreskrifter om statsbidrag för verksamheten, formulerade i överensstämmelse med de principer, som tidigare godkänts av riksdagen. Med vissa sammanslutningar ävensom med städerna Stockholm och Göteborg hava definitiva avtal ännu icke kommit till stånd, men anledning finnes antaga, att inom den närmaste tiden avtal skola kunna avslutas även med dessa sammanslutningar och städer.

Statens kostnader för bidrag till driften av ifrågavarande skyddshem hava för nästa budgetår uppskattats sålunda.

Det genomsnittliga elevantalet vid städerna Stockholms och Göteborgs skyddshem beräknas till 225. Driftbidraget för dessa elever uppskattas i enlighet därmed till (225 × 900) 202,500 kronor.

Bidragen per plats och år till skyddshem, tillhörande enskilda sammanslutningar och stiftelser, beräknas på sätt framgår av följande tablå.

Skyddshem	Platsantal	Bidrag per plats och år kr.	Belopp kr.
Hall	100	900	90,000
Norrgård	25	900	22,500
Råby	50	900	45,000
Margaretelund	30	900	27,000
Morängen	19	900	17,100
Skarvik—Tallåsen	70	1,200	84,000
Sjötorp	25	900	22,500
Hornö	18	900	16,200
»	15	1,200	18,000
Håkanstorp	18	900	16,200
Mossebo	18	900	16,200
Härsjögården	25	900	22,500
Gälegården	50	900	45,000
Norrby	35	900	31,500
Björkasen (ett halvår)	32	900	14,400
Klockarsvedja	18	900	16,200
Boda	35	900	31,500
Summa kronor			535,800

För skyddshemmet Hall beräknas dessutom ett hyresbidrag av 36,750 kronor och ett avlöningsbidrag av 28,500 kronor.

Kostnaderna för bidrag till underhåll av byggnader vid skyddshemmen Morängen, Skarvik—Tallåsen, Sjötorp, Hornö, Håkanstorp, Mossebo, Här-sjögården och Gälegården uppskattas enligt förut angivna grunder till 20,860 kronor.

Ersättningar för kostnader för psykiatrisk vård vid hemmen (utom Bista-borg) och för elever, vilka utackorderas eller villkorligt utskrivs från hemmen uppskattas till (5,900 + 97,090) 102,990 kronor.

Slutligen uppskattas bidraget till ungdomshemmet Bistaborg till omkring 47,600 kronor, därvid hänsyn tagits till vissa i det följande föreslagna ändringar i grunderna för statsbidrag till detta skyddshem.

Det för ändamålet erforderliga beloppet (202,500 + 535,800 + 36,750 + 28,500 + 20,860 + 102,990 + 47,600) 975,000 kronor föreslås anvisat såsom förslagsanslag under benämningen Bidrag till driften av icke statliga skydds-hem.

Stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal m. m.

För nästa budgetår har vidare upptagits *dels* till stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal ett belopp av 6,000 kronor, *dels ock* till sti-pendier åt i vissa fortbildningskurser deltagande skyddshemspersonal ett be-lopp av 2,000 kronor. För ifrågavarande ändamål föreslås anvisat ett gemen-samt reservationsanslag av 8,000 kronor, rubricerat Stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal m. m. Det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande anslaget användning.

Byggnadsarbeten vid de statliga skyddshemmen.

1937 års riksdag har för budgetåret 1937/38 under femte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 1,375,000 kronor till vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl. Härvid förutsattes, att för budgetåret 1938/39 skulle fortsättningsvis anvisas ytterligare 969,000 kronor, därav för yrkeshemmen samt skol- och yrkeshemmen 870,000 kronor och för skolhemmen 99,000 kronor.

I det uppgjorda byggnadsprogrammet för skyddshemmen föreslås emel-lertid nu vissa avvikelser, som föranleda ett minskat medelsbehov för nästa budgetår. Sålunda beräknas de avsedda gymnastikhusen vid yrkeshemmen Ljungaskog, Forsane och Sundbo, vilka skulle uppföras med hjälp av eleverna vid respektive hem, icke kunna medhinnas under nästa budgetår. I avvaktan på närmare erfarenhet rörande platsbehovet vid Johannisbergs skyddshem föreslås vidare uppskov med uppförandet av en nybyggnad till ett följande budgetår. Kostnaderna för de tre gymnastikhusen hava beräknats till samman-lagt omkring 203,000 kronor, medan utgifterna för nybyggnaden vid Johannis-berg uppskattats till omkring 83,000 kronor.

Emellertid har samtidigt räknats med en kostnadsökning för uppförande

av skolhemmen Troxhammar och Vänersborg med 42,000 respektive 55,000 kronor. Dessa öknings sammanhånga med den stegring i kostnaderna å byggnadsmateriel m. m., som ägt rum under år 1937. Anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl. har därför för nästa budgetår upptagits till (969,000 — 203,000 — 83,000 + 42,000 + 55,000) 780,000 kronor.

Lån till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för om- och tillbyggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Hornö.

Genom avtal den 24 november 1928 och den 3 juli 1930 mellan Kungl. Maj:t och Stockholms kyrkliga skyddshemsförening har Kungl. Maj:t, i enlighet med riksdagens beslut, beviljat föreningen lån å sammanlagt 182,000 kronor för utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. å föreningens skyddshem Hornö mot säkerhet i in-teckningar och på villkor, att vid skyddshemmet mottoges högst 28 sådana vanartade flickor, som avsåges i 43 § 2 mom. i lagen om samhällets barnavård, varav högst 8 unga mödrar med barn.

Föreningen har nu gjort framställning om anslag för ytterligare byggnadsarbeten m. m. enligt följande sammanställning:

Förändring och reparation av gamla gården	kronor	24,000
Nybyggnad i anslutning till gamla gården	»	55,000
Värmeledning	»	15,000
Sanitär installation	»	10,000
Elektrisk installation	»	4,000
Ny stallbyggnad samt reparation av tvättstuga, loge och garage	»	6,000
Ritningar, administration och oförutsedda utgifter	»	9,000
Dränering av gårdstomten	»	2,100
Inköp av en automobil	»	4,600

Summa kronor 129,700

Häröver hava statens inspektör för fattigvård och barnavård, skyddshemsinspektören, byggnadsstyrelsen och statskontoret avgivit utlåtanden.

Departementschefen har i ärendet anført bland annat:

Kungl. Maj:t har den 11 februari 1938 fastställt nytt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt föreningen avseende verksamheten vid Hornö.

I detta avtal har föreningen förbundet sig att från och med den 1 januari 1938 å sitt ifrågavarande skyddshem bedriva skyddshemsverksamhet i enlighet med de bestämmelser, som i Kungl. Maj:ts stadga för skyddshemmen meddelats för hemskola, förenad med mödrahem, samt att där mottaga högst 33 sådana flickor, som enligt samma stadgas bestämmelser finnas böra överlämnas till hemskolan.

För underhåll av skyddshemmets byggnader erhåller föreningen av statsmedel ett årligt bidrag av två procent å byggnadernas värde, vilket värde tills vidare skall beräknas till 108,000 kronor.

Avtalet, som jämväl innehåller åtskilliga bestämmelser rörande statsbidrag, gäller från och med den 1 januari 1938 till och med den 31 december 1942 samt skall, för den händelse det icke uppsäges ett år före avtalstidens utgång, anses vara förnyat för ytterligare fem år.

Genom avtalet upphävas förenämnda den 24 november 1928 och den 3 juli 1930 av Kungl. Maj:t fastställda avtal. De bestämmelser, som i sistnämnda

två avtal meddelats rörande statslån till föreningen ävensom rörande säkerhet för dessa lån, skola emellertid alltjämt äga tillämpning, dock med det undantag att ränta å lånen icke vidare skall utgå.

Vad härefter beträffar föreningens nu ifrågavarande framställning, synes mig den föreliggande utredningen hava visat, att de av föreningen föreslagna om- och nybyggnadsarbetena ävensom de planerade dräneringsarbetena äro av behovet påkallade och böra komma till utförande, därvid dock för byggnadsarbetenas del böra göras de jämkningar i den uppgjorda planen, som må föranledas av vad byggnadsstyrelsen i ämnet anför. Då föreningen saknar möjlighet att av egna medel bestrida kostnaderna för dessa arbeten och då de föreliggande kostnadsberäkningarna torde kunna godtagas, förordar jag, att föreningen för ändamålet erhåller ett räntefritt lån å 125,100 kronor. Däremot synes mig statens medverkan till anskaffandet av den ifrågasatta automobilen icke påkallad.

Inom departementet har i anledning av det ifrågasatta lånet utarbetats förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt föreningen, avsett att gälla såsom tillägg till det den 11 februari 1938 fastställda avtalet. Beträffande detta avtalsförslag, vilket godkänts av föreningen, får utskottet hänvisa till propositionen sid. 48—49. Här må endast erinras, att sedan de byggnadsarbeten utförts, vilka skola komma till stånd med hjälp av statslånet, skall det byggnadsvärde, varå underhållsbidrag utbetalas, höjas från 108,000 kronor till 208,000 kronor. Därvid har tillämpats samma normer, som i liknande fall legat till grund för bestämmande av byggnadsvärdena beträffande andra skyddshem. För gäldande av ifrågavarande lån föreslås, att för nästa budgetår under fonden för låneunderstöd anvisas ett reservationsanslag av 125,100 kronor.

Lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg samt ändrade grunder för driftbidrag till nämnda hem.

Vid 1934 års riksdag beslötos vissa ändringar i barnavårdslagen. Bland annat föreskrevs i 22 § d) av nämnda lag, att för skyddsuppfostran skulle kunna omhändertagas även personer i åldern mellan 18 och 21 år, som befunnes vara hemfallna åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilka särskilda åtgärder från samhällets sida krävdes för deras tillrättaförande. I samband härmed vidtogos åtgärder för inrättande av särskilda skyddshem för vanartade personer i nämnda ålder. Sedan stiftelsen Drottning Sophias skyddshem erbjudit sig att upprätta ett skyddshem för 25 flickor i sagda ålder, fastställdes den 27 juli 1934 avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt stiftelsen. På grund av detta avtal har hittills för varje i skyddshemmet intagen elev utgått dels ett årligt statsbidrag av 200 kronor, dels en årlig skyddshemsavgift av 1,000 kronor, vilken avgift erlagts av vederbörande barnavårdsnämnd. Skyddshemsavgiften har emellertid endast förskottrats av barnavårdsnämnden, i det denna sedermera för sina utlägg erhållit ersättning av statsmedel.

I anledning av en av stiftelsen gjord framställning medgav 1937 års riks-

dag, att till stiftelsen skulle från anslaget till skyddsuppfostran utgå ett tillfälligt driftbidrag för verksamheten under år 1937 av högst 6,900 kronor.

Stiftelsen har nu i framställning till Kungl. Maj:t förklarad, att en ökning av elevantalet från 25 till 36 vore önskvärd, samt i anslutning därtill hemställt om lån av statsmedel för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet ävensom om höjning av de för verksamheten utgående statsbidragen.

De sammanlagda kostnaderna för skyddshemmets utvidgning och i stånd sät t a n d e uppskattar stiftelsen till 129,588 kronor enligt följande sammanställning.

<i>Byggnadskostnader.</i>	Kronor	Kronor
Tillbyggnad av ny flygel å huvudbyggnaden	100,000	
Ombyggnad av norra gårdsflygeln	9,000	
Reparation av tvättstuga och stall	2,500	
Anläggning av hönseri	2,000	113,500

<i>Inventarier och nyutrustning.</i>		
Inredning av gymnastiksalen	500	
» » tandkliniken	2,500	
» » läkarrummet i övrigt	200	
Linneförrådets utökning	2,500	
Sängutrustning åt nya elever, jämte barn, samt åt nytillkommen och extra personal	1,700	
Möbler	3,500	
Porslin- och emalj kärl, dammsugare	1,850	12,750

<i>Nya arbetsredskap.</i>		
Två stickmaskiner	2,000	
Tre symaskiner	750	
En elektrisk symaskin (för undervisningen)	338	
Två vävstolar med tillbehör	250	3,338

Summa utgifter kronor 129,588

Till stöd för sin framställning om förhöjt driftbidrag har stiftelsen framlagt vissa kalkyler rörande hemmets utgifter och inkomster vid en beläggning av 36 elever. Stiftelsen har därvid räknat med att av statsmedel skulle utgå såväl ett fast årligt bidrag av 1,200 kronor för varje plats som ock ett årligt bidrag av 300 kronor för varje elev. För nyintagen elev skulle dessutom utgå ett beklädnadsbidrag av 200 kronor. Vidare förutsattes utgå dels bidrag för underhåll av byggnader enligt de grunder, som numera tillämpas beträffande andra skyddshem, dels ock, i likhet med vad nu är fallet, en ersättning av 1,200 kronor för skyddshemmets läkarkostnader samt en ytterligare årlig ersättning av 2,000 kronor, den senare ersättningen bland annat med hänsyn till att stiftelsen icke beräknat något bidrag till underhåll av inventarier.

Statens inspektör för fattigvård och barnavård samt skyddshemsinspektören hava avgivit gemensamt utlåtande i ärendet, däri de tillstyrkt de föreslagna bidragsgrunderna med den ändringen, att det belopp av 2,000 kronor

för år, som staten nu erlade såsom ersättning för skyddshemmet, ej vidare skulle utgå.

Vidare hava statskontoret och byggnadsstyrelsen avgivit utlåtanden (prop. sid. 57).

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat:

Skyddshemmet Bistaborg har varit avsett att från och med den 1 januari 1938 ingå i den nya skyddshemsorganisationen såsom ett för flickor avsett ungdomshem. Därvid förutsattes, att till en början icke annan ändring skulle äga rum med avseende å statens bidrag till hemmet än att den skyddshemsavgift å 1,000 kronor per år och elev, som tidigare i första hand erlades till hemmet av vederbörande barnavårdsnämnd och sedermera ersattes nämnden av statsverket, skulle upphöra att utgå och att i stället det direkta statsbidraget per år och elev skulle höjas från 200 kronor till 1,200 kronor. Med anledning härav vill jag erinra, att enligt de bestämmelser, som gälla från och med 1938 års ingång, skyddshemsavgifter icke vidare erläggas för personer, som omhändertagits för skyddsopfostran i åldern 18—21 år. På grund härav har Kungl. Maj:t numera fastställt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt ifrågasatt stiftelse, varigenom 1934 års avtal så till vida ändrats, att dels föreskrivits, att det för varje å Bistaborg fostrad elev utgående statsbidraget skulle utgöra 1,200 kronor för år, dels ock den tidigare bestämmelsen rörande rätt för skyddshemmet att uppbära stadgad skyddshemsavgift utesluts. Bortsett från sålunda vidtagna ändringar gäller alljämt 1934 års avtal.

Vad beträffar den av stiftelsen gjorda låneframställningen, åsyftar densamma dels att möjliggöra en icke oväsentlig utvidgning av skyddshemmet Bistaborg, dels ock att i övrigt i flera avseenden skapa förbättrade förhållanden vid detta skyddshem. Den ifrågasatta utvidgningen av hemmet synes mig synnerligen önskvärd, särskilt med hänsyn därtill att genom densamma den nu rådande bristen på platser för vanartade gravida flickor skulle minskas. Även de åtgärder i övrigt, vilka från stiftelsens sida föreslagits, förefalla mig ändamålsenliga och väl motiverade. Då skyddshemmet ifråga är det enda i sitt slag, måste det påtagligen vara en angelägenhet av vikt att tillse, att därstädes träffas sådana anordningar, som erfordras för vinnande av bästa möjliga resultat av verksamheten. På grund av det anförda och då den föreslagna utbyggnaden av skyddshemmet torde kräva statens ekonomiska medverkan, anser jag mig böra tillstyrka, att stiftelsen för ändamålet av statsmedel erhåller ett räntefritt lån. I betraktande därav att i den uppgjorda kostnadsplanen ingå vissa smärre utgifter för anskaffande av inventarier m. m., som torde böra bestridas av stiftelsen, finner jag emellertid lånesumman kunna begränsas till 123,000 kronor. Byggnadsarbetena böra utföras i huvudsaklig överensstämmelse med stiftelsens förslag, dock att därvid de smärre jämkningar i förslaget, som ifrågasatts av byggnadsstyrelsen, böra komma till stånd.

Vidkommande härefter stiftelsens framställning om ändrade statsbidragsgrunder synes mig den föreliggande utredningen hava ådagalagt, att ett konstant behov förefinnes för skyddshemmet av högre statsbidrag än det, som utgår enligt för närvarande gällande avtal. Förefintligheten av ett dylikt behov har sin naturliga förklaring i beskaffenheten av det klientel, varom här är fråga. En höjning av statsbidraget är alltså påkallad. Vidare lär det vara önskligt, att bestämmelserna om statsbidrag närmare än nu är fallet ansluta sig till de principer, som gälla beträffande övriga av enskilda sammanslutningar eller stiftelser drivna skyddshem. Jag förordar, att skyddshemmet tillerkännes statsbidrag i huvudsaklig överensstämmelse

med de grunder, som tillstyrkts av statens inspektör för fattigvård och barnavård samt skyddshemsinspektören.

Med nu angivna utgångspunkter har inom departementet uppgjorts förslag till nytt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan samt stiftelsen, avseende skyddshemmet Bistaborg. Detta avtalsförslag, som godkänts av stiftelsen och även biträatts av departementschefen, finnes intaget i propositionen sid. 58—61, till vilka utskottet får hänvisa.

Det förordade lånet är avsett att bestridas från ett under fonden för låneunderstöd upptaget reservationsanslag å 123,000 kronor, rubricerat Lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg. Den merutgift, som följer med den föreslagna utökningen av platsantalet, anses icke komma att nämnvärt inverka på anslagsbelastningen för nästa budgetår.

Det nu föreliggande förslaget till löneroglering för befattningshavarna vid de statliga skyddshemmen ansluter sig i huvudsak till de preliminära riktlinjer, som av föredragande departementschefen uppdrogos i den till 1937 års riksdag avlåtna propositionen angående skyddshemsverksamheten. Vid sin granskning av förslaget har utskottet ock funnit de gjorda lönegradsplacementerna i stort sett väl avvägda. I likhet med statskontoret och undervisningsväsendets lönenämnd har utskottet visserligen icke kunnat undgå intrycket, att skyddshemmens föreståndare tilldelats en förhållandevis gynnsam löneställning, men med hänsyn till vad departementschefen i denna del anfört och då placeringen i fråga endast avsetts såsom ett provisorium i avbidan på ytterligare utredning, har utskottet icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet tillstyrker alltså, att förslaget lägges till grund för en reglering tills vidare av skyddshemspersonalens avlöningsförhållanden, i vad angår befattningshavarnas lönegradsplacement.

Vad åter beträffar frågan, om och i vad mån befattningshavarna nu böra uppföras å ordinarie stat, synes det utskottet med fog kunna ifrågasättas, huruvida icke med inrättande av ordinarie tjänster bör anstå. Enligt utskottets mening är det önskvärt, att en icke alltför kort tids erfarenhet vinnes angående den nya organisationen i dess helhet, innan åtgärder vidtagas för personalens överförande å ordinarie stat. För ett uppskov med denna frågas avgörande talar ock den omständigheten, att en allmän översyn av de statliga befattningshavarnas löneställning är avsedd att komma till stånd inom den närmaste framtiden. Några mera avsevärda olägenheter med avseende å skyddshemsorganisationens effektivitet torde icke heller vara att befara av ett dylikt uppskov, då alla nu anställda befattningshavare, som kvarstå i tjänst efter lönerogleringen, genom bestämmelser om lönefyllnad skulle garanteras minst samma löneinkomster, som tillkommit dem före lönerogleringen. Utskottet anser sig därför böra förorda en sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att samtliga de befattningar, som förutsatts uppföras å ordinarie stat, i stället givas karaktären av extra ordinarie anställningar.

Utskottet.

Vid bifall till vad utskottet sålunda förordat torde det för nästa budgetår beräknade anslaget till avlöningar till den statliga skyddshemspersonalen kunna begränsas till 425,000 kronor. Härjämte böra vissa ändringar vidtagas i den föreslagna personalförteckningen och avlöningsstaten, på sätt närmare framgår av utskottets hemställan.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har icke givit utskottet anledning till erinran i och för sig. Utskottet har dock icke velat underlåta att rikta uppmärksamheten på de betydande kostnader, som den nya organisationen beräknas draga, samt i anslutning därtill understryka angelägenheten av att vid organisationens genomförande och tillämpning alla möjligheter tillvaratagas, som kunna leda till en minskning i utgifterna utan eftersättande av organisationens effektivitet.

Under återopandande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I) medgiva, att till befattningshavare vid de statliga skyddshemmen Åkerby och Östra Spång må från det för budgetåret 1937/38 anvisade förslagsanslaget till skyddsuffostran för tiden 1 januari—30 juni 1938 utgå lönefyllnad i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över socialärenden den 18 februari 1938 förordade grunder;

II) besluta, att gällande avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen skola från och med den 1 juli 1938 äga tillämpning å befattninghavarna vid statens skyddshem;

III) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de tilläggsbestämmelser och tillämpningsföreskrifter, som kunna erfordras för genomförandet av ifrågakvarande lönereglering eller eljest stå i samband därmed;

IV) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i förenämnda statsrådsprotokoll angivits meddela de bestämmelser i övrigt rörande övergången till det nya avlöningssystemet, som må finnas erforderliga;

V) godkänna följande personalförteckning för statens skyddshem:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
	Tjänstemän å extra stat.	
4 föreståndare		B 25
10 föreståndare		B 23

VI) godkänna följande avlöningsstat för statens skyddshem, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	87,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl Maj:t	»	7,500
3. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kr.	290,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	15,500
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	25,000
<u>Summa förslagsanslag</u>		kronor 425,000

VII) under femte huvudtiteln för budgetåret 1938/39 såsom förslagsanslag anvisa

- a) till *Statens skyddshem: Avlöningar* 425,000 kronor;
- b) till *Statens skyddshem: Omkostnader* 570,000 kronor;
- c) till *Bidrag till driften av icke statliga skyddshem* 975,000 kronor.

VIII) medgiva, att från och med den 1 juli 1938 må för verksamheten vid det stiftelsen Drottning Sophias skyddshem tillhöriga skyddshemmet Bistaborg utgå statsbidrag enligt i förenämnda statsrådsprotokoll förordade grunder;

IX) under femte huvudtiteln för budgetåret 1938/39 såsom reservationsanslag anvisa

- a) till *Stipendier för utbildning av blivande skyddshemspersonal m. m.* 8,000 kronor;
- b) till *Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl.* 780,000 kronor;

X) till kapitalinvestering i fonden för låneunderstöd för budgetåret 1938/39 såsom reservationsanslag anvisa

- a) till *Lån till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för om- och nybyggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Hornö* 125,100 kronor; och
- b) till *Lån till stiftelsen Drottning Sophias skyddshem för vissa byggnadsarbeten m. m. vid skyddshemmet Bistaborg* 123,000 kronor.

Stockholm den 1 april 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Hansén*, *Asplund*, *Bergström*, *Gustafsson* i Benestad, *Ström* i Lidköping, *Carlström*, *Magnusson* i Kalmar och *Nisser*; samt

från a n d r a kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Jeppsson*, *Persson* i Falla, *Andersson* i Prästbol, *Lindberg* i Umeå, *Isacsson*, *Weijne*, *De Geer* i Hanaskog, *von Seth* och *Hansson* i Rubbestad.

Reservationer:

- 1) av herrar *Nilsson* i Malmö, *Råstock*, *Lindberg* i Umeå och *Weijne*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.
- 2) av herr *Persson* i Falla.